

OPINIE

KOMITET REGIONÓW

115. SESJA PLENARNA W DNIACH 3–4 GRUDNIA 2015 R.

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Wizja terytorialna do 2050 r.: jaka będzie przyszłość?

(2016/C 051/02)

Sprawozdawca: Oldřich VLASÁK (CZ/EKR), radny miasta Hradec Králové**ZALECENIA POLITYCZNE**

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

Uwagi ogólne

1. pozytywnie odnosi się do starań podejmowanych przez prezydencję luksemburską, aby podjąć dyskusję na temat wizji terytorialnej do 2050 r., i z zadowoleniem przyjmuje fakt, że prezydencja luksemburska zechciała zasięgnąć opinii KR-u w tej sprawie;
2. podkreśla wagę wyraźnego uznania, że w Unii Europejskiej panują dalece zróżnicowane realia terytorialne, a rozwiązywanie problemów, które ich dotyczą, wymaga stosowania różnych podejść i strategii;
3. wyraża przekonanie, że po upływie ponad 15 lat od przyjęcia w Poczdamie w 1999 r. Europejskiej Perspektywy Rozwoju Przestrzennego Unia Europejska potrzebuje nowej wizji terytorialnej, która:
 - przekłada zasadę spójności terytorialnej zapisaną w Traktacie z Lizbony na operacyjne wytyczne polityczne,
 - wykracza poza samą perspektywę rozwoju przestrzennego,
 - odnosi się do najważniejszych wyzwań stojących przed Unią Europejską w kontekście jej terytorium,
 - nadaje kierunek wszystkim strategiom politycznym UE o wymiarze terytorialnym oraz jest powiązana i spójna z polityką spójności terytorialnej i prowadzonymi w jej ramach działaniami współfinansowanymi z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych,
 - nadaje kierunek wszystkim strategiom politycznym UE o wymiarze terytorialnym,
 - wiąże się z długoterminowymi celami gospodarczymi, środowiskowymi i społecznymi europejskich strategii politycznych oraz
 - opiera się na zasadzie pomocniczości i wielopoziomowym sprawowaniu rządów;

4. nawołuje zatem do przeprowadzenia ogólnoeuropejskich konsultacji na temat przyszłej wizji terytorialnej Unii Europejskiej w oparciu o zieloną księgę w sprawie spójności terytorialnej [COM(2008) 616 final] i przypomina swój apel o opublikowanie białej księgi w sprawie spójności terytorialnej, która już w następnym okresie programowania po 2020 r. mogłaby posłużyć za fundament innych strategii politycznych UE o bardziej znaczącym wymiarze terytorialnym;
5. podkreśla, jak istotne jest wskazywanie ogólnościowych tendencji i wyzwań na odpowiednio wczesnym etapie, aby stosownie modyfikować politykę publiczną. W tym kontekście KR pozytywnie odnosi się do różnych sprawozdań o charakterze przyszłościowym przygotowywanych przez instytucje europejskie, zwracając uwagę na studium opracowane przez KR, zatytułowane: „Challenges at the Horizon 2025 – Key trends and Impact on the LRAs” (Wyzwania w perspektywie roku 2025 – najważniejsze tendencje oraz wpływ na władze lokalne i regionalne) ⁽¹⁾;
6. odwołuje się do globalnych tendencji i wyzwań, przed którymi staje Unia Europejska, wskazanych w sprawozdaniu zatytułowanym: „Global trends to 2030: Can the EU meet the challenges ahead?” (Globalne tendencje do roku 2030: czy Europa sprosta stojącym przed nią wyzwaniom?), przygotowanym w ramach projektu ESPAS ⁽²⁾. Tendencje te mają również wymiar terytorialny, ponieważ w różny sposób oddziałują na poszczególne regiony, w zależności od ich specyfiki terytorialnej i kontekstu terytorialnego. KR zauważa jednak, że w sprawozdaniu przygotowanym przez ESPAS nie uwzględniono w wystarczającym zakresie wymiaru terytorialnego. W związku z tym z zadowoleniem przyczyni się do podjęcia kwestii wymiaru terytorialnego w przyszłych pracach projektu ESPAS;
7. uważa, że jasno określona europejska wizja terytorialna jest niezbędna do tego, by skutecznie reagować na obecne i przyszłe tendencje oraz wyzwania. Wizja ta powinna wzmocniać wymiar terytorialny kształtowania polityki, m.in. dzięki stosowaniu podejścia ukierunkowanego na konkretny obszar (ang. *place-based*);
8. w tym kontekście podkreśla rolę Agendy Terytorialnej 2020, która nadal obowiązuje i powinna być lepiej wdrażana. W tym względzie KR odsyła do swojej niedawnej opinii „Ulepszenie wdrażania Agendy Terytorialnej Unii Europejskiej 2020” ⁽³⁾;
9. ponadto podkreśla, że planowanie strategiczne oraz wyznaczanie jasnych i osiągalnych celów politycznych – możliwe do realizacji w ramach „wizji” – to kluczowe elementy dobrego kształtowania polityki;
10. powtarza, że na poziomie UE w Traktacie (art. 174 TFUE) wyznaczono nadrzędny cel terytorialny dotyczący rozwoju Unii Europejskiej, stwierdzając, że „w celu wspierania harmonijnego rozwoju całej Unii rozwija ona i prowadzi działania służące wzmocnieniu jej spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej”. Spójność terytorialna polega na zapewnieniu wyważonego rozwoju wszystkich obszarów UE;

Wymiar terytorialny kształtowania polityki

11. zwraca uwagę na zalety i korzyści wynikające ze stosowania podejścia ukierunkowanego na konkretny obszar ⁽⁴⁾, którego najważniejsze elementy dotyczą integracji sektorów w ramach realizacji określonej strategii terytorialnej oraz dialogu terytorialnego zorientowanego na rezultaty. Skutecznie wdrożone podejście ukierunkowane na konkretny obszar pozwala docenić i wskrzesić tożsamość i specyfikę terytorialną jako jedyny w swoim rodzaju walor;
12. zauważa, że wprawdzie w instytucjach UE wiele się mówi o podejściu ukierunkowanym na konkretny obszar, jednak nadal nie stosuje się go powszechnie na poziomie UE i państw członkowskich. KR ponownie wyraża głębokie przekonanie, że stosowanie podejścia ukierunkowanego na konkretny obszar w strategiach politycznych UE przyniesie najlepsze rezultaty, ponieważ strategie te będą dostosowane do konkretnych warunków lokalnych, w związku z czym będą mogły skuteczniej stawić czoła wyzwaniom stojącym przed regionami, miastami i gminami i tym samym zmniejszyć różnice w ich poziomach rozwoju;
13. zauważa, że choć nadal konieczne jest również wzmocnianie polityk sektorowych, to podejście ukierunkowane na konkretny obszar jest najskuteczniejszą metodą realizacji celu traktatowego, jakim jest ogólny harmonijny rozwój. W tym kontekście KR odsyła do badania przeprowadzonego przez Komisję Europejską, w którym wskazano pięć wspólnych cech udanego wdrożenia podejścia ukierunkowanego na konkretny obszar ⁽⁵⁾. Te cechy to: istotna rola uznania wartości tożsamości terytorialnej, wyjście poza granice geograficzne i granice sektorów, otwarty system sprawowania rządów, silne zdolności przywódcze oraz eksperymentowanie i uczenie się przez działanie;

⁽¹⁾ <http://cor.europa.eu/en/documentation/studies/Documents/challenges-horizon-2025.pdf>

⁽²⁾ <http://europa.eu/espas/>

⁽³⁾ Dz.U. C 195 z 12.6.2015, s. 30.

⁽⁴⁾ Podejście ukierunkowane na konkretny obszar można zdefiniować jako zaangażowanie zainteresowanych podmiotów we współpracę w sprawach dotyczących danego obszaru geograficznego, którym może być sąsiedztwo, region lub ekosystem.

⁽⁵⁾ http://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/news/2015/07/territorial-agenda-2020-put-in-practice

14. uważa, że choć strategie sektorowe są ważne, to jednak dla rozwoju terytorialnego istotne znaczenie ma podejście ukierunkowane na konkretny obszar, stanowi ono bowiem podstawę odpowiedniego rozwoju lokalnego i regionalnego. Należy wprowadzić przyjętą z zadowoleniem koncepcję wspólnych ram (umowy partnerstwa) dotyczących wdrażania europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych w bieżącym okresie programowania, niemniej jednak z myślą o skutecznej realizacji wszystkich środków polityki trzeba wyeliminować przeszkody, które wynikają z istnienia różniących się zbiorów przepisów. Wraz z władzami lokalnymi i regionalnymi należy uprościć ramy prawne dotyczące europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych. Finansowanie projektów, w których przyjmuje się zintegrowane podejście terytorialne, powinno móc opierać się na wielu funduszach, a ponadto projekty takie powinny być księgowane na podstawie jednego i tego samego zbioru przepisów;

15. zwraca uwagę na analizę zawartą w szóstym raporcie na temat spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, w której stwierdzono, że „dysproporcje regionalne pogłębiły się w ciągu ostatnich kilku lat, ponieważ kryzys gospodarczy dotknął regiony w różnym stopniu”⁽⁶⁾. W rzeczywistości nie tylko kryzys, ale i decyzje polityczne, a w szczególności polityka oszczędnościowa realizowana w ramach europejskiego semestru, dotknęły regiony europejskie w bardzo zróżnicowanym stopniu. Na przykład regiony znajdujące się w dobrej sytuacji finansowej mogły łagodzić skutki kryzysu i spełniać wymogi europejskiego semestru, podczas gdy regiony będące w złej sytuacji finansowej musiały ograniczać wydatki na inwestycje publiczne ze względu na politykę oszczędnościową, co powodowało trudności gospodarcze. Wspomniana analiza prowadzi do wniosku, że oddziaływaniem terytorialnym charakteryzują się nawet te obszary polityki i czynniki zewnętrzne, których dotychczas nie rozpatrywano pod tym względem, a więc między innymi bankowość i polityka budżetowa. Przypomina, że kryzys w szczególności pogłębił różnice między regionami, a najsilniej dotknął kraje najbardziej opóźnione. Dlatego KR podkreśla, że aby polityka wywierała jednorodny wpływ, musi być wdrażana w oparciu o zasadę przywracania równowagi i podejście terytorialne. Oznacza to stosowanie wyważonego podejścia do środków polityki oszczędnościowej;

16. zauważa, że od czasu debaty „Wyjść poza PKB” z 2009 r. dostępność danych na poziomie UE znacznie wzrosła i że konieczne jest rozważenie innych wskaźników, które zwłaszcza na poziomie regionów i miast UE uzupełniałyby PKB w mierzeniu postępów w realizacji celów UE;

17. podkreśla, że większość strategii politycznych UE ma swój wymiar regionalny i lokalny, który można oszacować za pośrednictwem oceny oddziaływania terytorialnego i który należy uwzględniać podczas kształtowania i przeglądu tych strategii. KR przystąpił do realizacji etapu pilotażowego swojej strategii oceny oddziaływania terytorialnego w 2014 r., testując różne metody i podejścia na wybranych zbiorach danych. Zdecydowanie popiera stosowanie przez Komisję oceny oddziaływania terytorialnego jako elementu oceny skutków po przedstawieniu w dniu 19 maja 2015 r. pakietu w sprawie lepszego stanowienia prawa. W związku z tym KR podkreśla także rolę agendy miejskiej UE – ze szczególnym uwzględnieniem stref wewnętrznych – oraz pierwszoplanowe znaczenie jej realizacji dla rozwoju regionów. Odsyła do swej opinii „W kierunku zintegrowanego programu rozwoju miast w Unii Europejskiej” (z 25 czerwca 2014 r.)⁽⁷⁾ i akcentuje zawartą w niej propozycję wydania białej księgi w sprawie zintegrowanego programu rozwoju miast. Ponadto podkreśla, że przyklaskuje deklaracji Komisji Europejskiej, która zapowiedziała przedsięwzięcie konkretnych działań w celu przyjęcia agendy miejskiej UE, na której realizację przewidziane zostanie w unijnym budżecie 80 mld EUR⁽⁸⁾. Wzywa Komisję do korzystania z doświadczeń KR-u;

Tworzenie polityki opartej na dowodach

18. z niepokojem stwierdza, że jednostki statystyczne obowiązujące w państwach członkowskich UE niekoniecznie odzwierciedlają prawdziwą sytuację społeczno-gospodarczą, w związku z czym nie należy opierać się wyłącznie na nich przy opracowywaniu i wdrażaniu strategii politycznych w przyszłości. Powinny to być strategie o wyraźnym charakterze międzysektorowym, międzyregionalnym i transgranicznym, uwzględniające efekt rozlewania się na inne regiony;

19. powtarza, że aby określić, na czym polega ten efekt, państwa członkowskie i Unia Europejska muszą powszechnie uwzględniać ocenę oddziaływania terytorialnego w procesie kształtowania polityki oraz planowania i realizacji inwestycji sektorowych. Jeśli nie uwzględni się możliwych efektów asymetryczności wywołanych przez krajowe i unijne strategie polityczne, strategie te nigdy nie będą odpowiednio skuteczne ani efektywne, co może prowadzić do niepożądanych skutków;

⁽⁶⁾ http://ec.europa.eu/regional_policy/pl/information/publications/reports/2014/6th-report-on-economic-social-and-territorial-cohesion, s. 3.

⁽⁷⁾ COTER-V-046

⁽⁸⁾ Wypowiedź komisarz do spraw polityki regionalnej Coriny Crețu podczas 2. forum miast (odbywającego się w Brukseli 2 czerwca 2015 r.

20. podkreśla, że przy badaniu skutków strategii politycznych UE należy mieć na uwadze, że coraz większa liczba obywateli UE mieszka na obszarach miejskich i że stanowi to wyzwanie zarówno dla obszarów miejskich, jak i wiejskich. Obecnie danych statystycznych na poziomie miast nie ma w ogóle lub jest ich bardzo niewiele, co utrudnia spójną i dogłębną ocenę skutków. KR i Komisja Europejska pracują nad pilotażowym projektem oceny skutków dla miast, który powinien być rozwijany w przyszłości i mógłby stanowić wartościowe narzędzie oceny tych skutków, które doprowadziłyby do lepszego stanowienia prawa. Podkreśla również, że Europejski Komitet Regionów wielokrotnie zwracał do tego, by strategie polityczne UE w większym stopniu uwzględniały skumulowany wpływ małych i średnich miast;

21. przypomina, że obszary wiejskie mogą się znacząco między sobą różnić, jeśli chodzi o ich specyfikę i problemy, z jakimi się borykają. Ponadto ich poziom rozwoju jest niższy od poziomu rozwoju UE, zwłaszcza w porównaniu ze stopniem rozwoju obszarów miejskich, i różnica ta wciąż się powiększa. Osiągnięcie spójności terytorialnej nie będzie możliwe bez wykorzystania całego dostępnego potencjału, w tym potencjału wszystkich obszarów. Jest to szczególnie istotne, zważywszy że współzależności funkcjonalne między obszarami miejskimi i wiejskimi, np. w kontekście dojeżdżania do pracy czy oferty rekreacyjnej, w niektórych wypadkach wręcz uniemożliwiają wytyczenie jasnych granic między poszczególnymi obszarami;

22. zważywszy na spodziewany szybki rozwój technologiczny w nadchodzących dziesięcioleciach, w ten sam sposób rozwijane będą narzędzia do szybkiej, skutecznej i obiektywnej oceny tego wpływu. Trwają już prace nad modelami takich narzędzi, których rozwój postępuje w szybkim tempie, czego dobrym przykładem jest narzędzie Quick Scan stworzone w ramach programu ESPON. Obecnie podstawową przeszkodą w udostępnieniu tego typu narzędzi jest brak stosownej i pełnej bazy danych statystycznych, przede wszystkim na poziomie lokalnym;

23. uważa, że równie istotna jest ocena oddziaływania terytorialnego określonych strategii politycznych UE na obszarach wymienionych w art. TFUE 174 dotkniętych strukturalnymi utrudnieniami naturalnymi lub demograficznymi, takich jak najbardziej wysunięte na północ regiony o bardzo niskiej gęstości zaludnienia oraz regiony wspiarskie, transgraniczne i górskie;

24. zwraca się do państw członkowskich i Unii Europejskiej o znaczne zwiększenie nakładów przeznaczonych na pozyskanie brakujących danych statystycznych odzwierciedlających różnorodne niekorzystne warunki terytorialne i o zdecydowane rozwinięcie działalności polegającej na zbieraniu danych na najniższym szczeblu administracyjnym. Jest to szczególnie istotne w krajach, w których jednostki terytorialne Eurostatu nie odzwierciedlają rzeczywistego obrazu geograficznego na poziomie lokalnym lub regionalnym. Bez pełnego i zmieniającego się obrazu regionów Unii Europejskiej nie można opracowywać skutecznych strategii w odpowiedzi na wyzwania, z którymi te regiony się zmagają. KR przypomina, że w nowych przepisach dotyczących funduszy strukturalnych istnieje cel tematyczny 11, w ramach którego można finansować właśnie inwestycje w opracowywanie lepszych danych na poziomie lokalnym i regionalnym; niestety, możliwość ta jest jak do tej pory mało wykorzystywana. KR jednocześnie powtarza, że należy zmniejszyć obciążenie administracyjne poszczególnych zainteresowanych stron, w tym władz lokalnych i regionalnych, poprzez stworzenie odpowiednich instrumentów pozwalających na usystematyzowanie, w sposób rygorystyczny i selektywny, zbierania danych statystycznych i przygotowywania sprawozdań z myślą o przyspieszeniu procedur. Należy dopilnować, aby zasoby dostępne w ramach celu tematycznego 11 były powszechnie znane;

25. podkreśla użyteczność programu ESPON⁽⁹⁾, w ramach którego w całej Europie zbiera się dane terytorialne. Szczególnie istotne dla podejmowania uzasadnionych decyzji dotyczących inwestowania z korzyścią dla rozwoju regionalnego są prognozy przedstawione w sprawozdaniu zatytułowanym „Making Europe Open and Polycentric” (Działanie na rzecz otwartej i policentrycznej Europy), opracowanym w ramach tego programu. Uwzględniając różne scenariusze, KR uważa, że rozwój policentryczny powinien być celem i jednym z najważniejszych elementów wizji terytorialnej do 2050 r. obejmującej wszystkie samorządy lokalne każdego państwa członkowskiego UE. Wraz z rozwojem obszarów metropolitalnych należy promować wyważony rozwój, zwracając przy tym uwagę na małe wsie i słabiej rozwinięte regiony oraz na wzajemne powiązania między sąsiadującymi terytoriami;

Europejska wizja terytorialna i sprawowanie rządów na szczeblu terytorialnym w europie

26. mając na uwadze, że globalne tendencje i wyzwania w różny sposób oddziałują na poszczególne terytoria europejskie, a każda polityka publiczna ma również wymiar terytorialny, europejska wizja terytorialna powinna koncentrować się przede wszystkim na stosowaniu wymiaru terytorialnego w sprawowaniu rządów w Europie;

⁽⁹⁾ <http://www.espon.eu/main/>

27. przypomina, że KR przyjął Kartę wielopoziomowego sprawowania rządów w Europie⁽¹⁰⁾, w której ujęto najważniejsze zasady sprawowania rządów w Europie mające służyć wzmocnieniu wymiaru terytorialnego przy kształtowaniu polityki oraz osiągnięciu większej spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej w Europie, jak to KR podkreślał we wszystkich swoich opiniach w sprawie polityki terytorialnej;
28. uważa, że w tym kontekście należy uwydatniać i szczególnie wspierać różne formy współpracy między samorządami lokalnymi i regionalnymi oraz innymi zdecentralizowanymi organami jako skuteczny, wydajny i uzasadniony sposób świadczenia usług publicznych;
29. podkreśla, że transgraniczna współpraca władz lokalnych i regionalnych okazała się kluczowym instrumentem rozwoju regionów przygranicznych. W związku z tym powinna być dalej wspierana przez UE i państwa członkowskie;
30. podkreśla, że w kontekście podejścia ukierunkowanego na konkretny obszar ważnym narzędziem rozwoju terytorialnego mogą być innowacyjne instrumenty finansowe i partnerstwa publiczno-prywatne oparte na przejrzystych zasadach. Dotyczy to niektórych dziedzin, w których finansowanie prywatne może uzupełniać finansowanie publiczne i gdy zwrot z inwestycji jest wystarczająco atrakcyjny. Należy jednak zwrócić uwagę na to, by udzielać samorządom lokalnym i regionalnym wskazówek dotyczących wykorzystania instrumentów finansowych⁽¹¹⁾;
31. podkreśla, że lokalne przywództwo polityczne i demokratycznie wybrane jednostki samorządu lokalnego odgrywają kluczową rolę w wypracowywaniu podejścia ukierunkowanego na konkretny obszar. Zauważa, że tego rodzaju podejście wymaga udziału zainteresowanych podmiotów i otwartości na wszystkich szczeblach sprawowania rządów. Ważne jest, aby wszystkie podmioty zaangażowane w ten proces dobrze rozumiały jego istotę, wartość i wynikające z niego korzyści;
32. podkreśla, że podejście ukierunkowane na konkretny obszar wiąże się z odgrywaniem określonych ról przez podmioty na różnych szczeblach sprawowania rządów. Strategie planowania przestrzennego i rozwoju muszą zawsze uwzględniać poziom najbliższy obywatelom, co w większości przypadków oznacza poziom lokalny lub regionalny;
33. w obszarach polityki podlegających kompetencjom władz na poziomie europejskim należy regularnie uwzględniać wymiar terytorialny. W tym kontekście KR pozytywnie odnosi się do inicjatywy KE na rzecz lepszego stanowienia prawa i zgadza się, że „stosowanie zasad lepszego stanowienia prawa pozwoli zapewnić, by środki prawne były oparte na dowodach, dobrze zaprojektowane i by przynosiły wymierne i trwałe korzyści dla obywateli, przedsiębiorstw i całego społeczeństwa”⁽¹²⁾. KR ze szczególnym zadowoleniem przyjmuje fakt, że w inicjatywie na rzecz lepszego stanowienia prawa uwzględniono najważniejsze zasady wskazane w przyjętej przez niego Karcie wielopoziomowego sprawowania rządów w Europie;
34. przypomina, że KR stworzył Platformę Monitorowania Strategii „Europa 2020” w celu monitorowania wymiaru regionalnego strategii „Europa 2020”. Członkowie tej Platformy doszli do wniosku, że odnowiona strategia „Europa 2020” powinna opierać się na silniejszym partnerstwie i odpowiedzialności na wszystkich szczeblach władzy, wprowadzając wymiar terytorialny, większą przejrzystość, odpowiedzialność i wielopoziomowe sprawowanie rządów⁽¹³⁾;
35. uważa, że zgodnie z europejskim kodeksem postępowania w zakresie partnerstwa władzom lokalnym i regionalnym należy powierzyć przygotowywanie projektów planów rozwoju z wykorzystaniem specyfiki ich terytoriów jako jedynych w swoim rodzaju walorów i z uwzględnieniem uzgodnionych celów europejskich, a także odpowiedniego udziału zorganizowanych grup interesu. KR podkreśla, że polityka spójności odgrywa kluczową rolę w udzielaniu pomocy finansowej oraz w zapewnianiu wytycznych metodycznych dla władz lokalnych i regionalnych, które wdrażają plany rozwoju. Skuteczne zarządzanie ma takie samo znaczenie dla poprawy realizacji programów jak jakość projektów;
36. zauważa, że według ustaleń szóstego sprawozdania monitorującego na temat strategii „Europa 2020” i europejskiego semestru, które opublikowała niedawno (w październiku 2015 r.) Platforma Monitorowania Strategii „Europa 2020” KR-u, w 15 państwach członkowskich UE władze lokalne i regionalne były ściśle zaangażowane w przygotowanie krajowych programów reform. Ponadto w toku realizacji programów 23 spośród 28 rządów konkretnie odniosło się do roli władz lokalnych i regionalnych w niektórych dziedzinach, takich jak polityka rynku pracy, włączenie społeczne oraz opieka zdrowotna. Jeśli chodzi o strategię „Europa 2020”, 20 państw członkowskich podkreśliło rolę władz lokalnych w krajowych programach reform w obszarze włączenia społecznego, odnawialnych źródeł energii i zmiany klimatu. Wzywa w związku z tym do przeglądu strategii „Europa 2020” w celu dalszego wzmocnienia wymiaru terytorialnego polityk UE, tak by wszystkie państwa członkowskie, opracowując krajowe programy reform, respektowały zasady pomocniczości, wielopoziomowego sprawowania rządów i partnerstwa;

⁽¹⁰⁾ <http://cor.europa.eu/pl/activities/governance/Pages/Charter-for-MultiLevel-Governance.aspx>

⁽¹¹⁾ Opinia KR-u w sprawie instrumentów finansowych wspierających rozwój terytorialny, przyjęta 13 października 2015 r., COTER-VI/005.

⁽¹²⁾ COM(2015) 215, s. 3.

⁽¹³⁾ <http://cor.europa.eu/pl/news/Pages/regions-cities-athens-declaration.aspx>

37. polityka spójności powinna zapewniać spójność planów lokalnych i regionalnych z celami europejskimi. Najważniejszymi instrumentami w tym kontekście są umowy o partnerstwie i programy operacyjne. KR podkreśla, że finansowanie polityki spójności za pośrednictwem europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych może stanowić wkład w niezbędną pomoc finansową we wdrażaniu planów. Zaznacza również, że dodatkowym ułatwieniem w realizacji lokalnych i regionalnych planów rozwoju mogą być konkretne instrumenty polityki spójności, takie jak zintegrowane inwestycje terytorialne (ZIT) i rozwój lokalny kierowany przez społeczność (CLLD), które należy powszechniej stosować;

38. wiele innych obszarów polityki UE, takich jak rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich, transport i energia czy ochrona środowiska, ma między innymi wymiar terytorialny, który jest równie ważny jak wymiar terytorialny samej polityki spójności. Dlatego instrumenty tych pozostałych polityk sektorowych należy także odpowiednio dostosować, tak aby wspomagały lokalne i regionalne plany rozwoju. Wizja terytorialna do 2050 r. musi obejmować wszystkie obszary polityki UE o znaczącym wymiarze terytorialnym, by uwzględnić terytorialne podejście do kształtowania polityki we wszystkich odpowiednich politykach UE;

39. potrzebne jest spójniejsze i lepiej skoordynowane podejście do europejskiej strategii/wizji terytorialnej na szczeblu europejskim. Należy nawiązać stałą współpracę z krajowymi i europejskimi stowarzyszeniami reprezentującymi władze lokalne i regionalne. W podejściu tym należy też uwzględnić zorganizowaną i regularną wymianę wiedzy i doświadczeń przy okazji opracowywania różnych strategii sektorowych;

40. uważa, że europejska strategia/wizja musi stale ewoluować, zwłaszcza dzięki wykorzystaniu oddolnych informacji zwrotnych czerpanych ze stałej współpracy z europejskimi i krajowymi stowarzyszeniami reprezentującymi władze lokalne i regionalne oraz dzięki uwzględnieniu globalnych zmian, takich jak wyzwania związane z migracją i zmianą klimatu, w przypadku których władze lokalne i regionalne UE odgrywają podstawową rolę w oparciu o zasadę solidarności.

Bruksela, dnia 3 grudnia 2015 r.

Markku MARKKULA

*Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów*
